

О. Л. Ігнат'єва

старший викладач кафедри іноземних мов

Сумського національного аграрного університету

ЕСТЕТИКО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ІНОЗЕМНА МОВА»

Морально-духовне становлення дітей і учнівської молоді, їх підготовка до активної, творчої, соціально значущої, сповненої особистісного смислу життєдіяльності, є найважливішою складовою розвитку суспільства і держави [4]. Орієнтація виховних систем на визнання пріоритету морально-духовного розвитку особистості, виховання здатності підростаючого покоління до духовного взаєморозуміння - важливе завдання виховання моральної культури особистості в цілому, в тому числі і її морально-ціннісних орієнтацій.

Морально-ціннісні орієнтації - це спрямованість інтересів і потреб особистості на певну ієрархію життєвих моральних цінностей; способи диференціації нею об'єктів і явищ за їх значущістю для себе.

Морально-ціннісні орієнтації складають вищий рівень диспозиційної структури особистості, основою якої є ідеали, життєві цілі, світоглядні основи та моральні цінності. Тому очевидно, що виховання морально-ціннісних орієнтацій - одна з першочергових завдань духовно багатой особистості, для якої суспільні ідеали та цінності є змістом життя; це процес оволодіння особистістю гуманістичними моральними цінностями, які становлять стрижень її духовної культури.

Морально-ціннісні орієнтації - це спрямованість інтересів і потреб особистості на певну ієрархію життєвих моральних цінностей; способи диференціації нею об'єктів і явищ за їх значущістю для себе.

Вивчення естетико-педагогічного потенціалу навчальної дисципліни «Іноземна мова» доцільно проводити з позицій інтегративно-культурологічного підходу, який поєднує особистісно-діяльнісний, культурологічний, аксіологічний та системний підходи.

Інтегративно-культурологічний підхід дозволив:

* відстежувати зв'язок між мистецтвом і іноземною мовою; аналізувати стилі і напрями, включати в сферу оточення багато різновидів мистецтва (живопис, музику, театр, кіно, літературу, архітектуру, дизайн), виділяти в першу чергу художньо-естетичну значущість творінь;

* розглядати відношення:

- до студента як суб'єкта, здібного до естетичного саморозвитку і самовиховання;

- до педагога як посередника між студентом і культурою, здатного ввести його в світ культури і надати допомогу особистості в її індивідуальному самовизначенні в світі культурних цінностей;

- до освіти як естетичного процесу, рушійними силами якої є пошук учасниками особистісних сенсів, діалог і співпраця;

- до вузу як цілісного культурно-освітнього простору, де живуть і відтворюються культурні зразки життя молоді, відбуваються культурні події, здійснюються творіння культури і виховання людини культури.

Експериментально доведено, що естетико-педагогічний потенціал навчального предмету «Іноземна мова» сприяє мотивації студента бути всебічно вихованою і культурною людиною; розвиває комунікативні та естетичні здібності, культурний кругозір, пізнавальний інтерес, мовну культуру, культуру поведінки.

Питання про виховні можливості іноземної мови як засоба спілкування неодноразово ставилося у вітчизняній методичній літературі.

Значення мови в культурі народу важко переоцінити.

«Всіляке вивчення іноземних мов розвиває розум, надаючи йому гнучкість і здатність проникати в чуже світобачення ...» [5, с.247].

«Іноземна мова дає можливість зрозуміти, що існують інші, ніж в рідній мові, способи виразу думки, інші зв'язки між формою і значенням» [3, с.14].

«... на початку всіх справ є слово. Його укоріненість в безпосередньому бутті, ціннісний сенс, широкі пізнавальні можливості - все це сприяло

перетворенню мови на важливу форму виразу світобачення і існування народного духу» [1, с.125].

Ці і інші вислови звернені до пізнавальної цінності іноземної мови. Проте, високий статус ІМ сьогодні - це у великій мірі результат збільшення її значущості як засоба спілкування і взаєморозуміння.

«Мовна політика покликана ... показувати практичні потреби міжнаціонального спілкування в межах країни і за кордоном» [2, с.27].

При цьому прагматичний аспект вивчення ІМ припускає «не просто знання мови, а уміння використовувати її в реальній комунікації» [2, с.27].

Таким чином, унаслідок певних характеристик сучасного суспільства незаперечна практична цінність ІМ. Разом з пізнавальною і практичною цінністю, ІМ являє собою культурно-естетичну цінність.

У сучасному суспільстві для розуміння суті сучасного напрямку в педагогічних дослідженнях в галузі навчання іноземної мови ключовими можна вважати слова "пізнання людини через мову". Така позиція стала актуальною і співзвучною і в контексті інтеркультурної комунікації, і "як реалія відкритого суспільства і як специфічна організація навчального процесу, що моделює спілкування між носіями двох мов і двох культур, в процесі якого досягається не тільки розуміння культури країни мови, що вивчається, але й ідентифікація власної" [6, с. 47].

Вивченню іноземної мови відводиться одне з найважливіших місць, разом з широким знайомством з культурою різних народів. Саме через вивчення іноземної мови відбувається проникнення в іншу культуру, зіткнення з традиціями і цінностями якої розширюють горизонти формування особистості; освоєння будь-якої мови - рідної, іноземної, мови науки або мистецтва - завжди пов'язано з оволодінням реаліями культури. Таким чином, значення, яке має оволодіння мовою для виховання естетичної культури важко переоцінити. Отже, чим більше контактує особа зі світовою культурою, тим більші перспективи виховання естетичної культури.

Практична педагогічна діяльність дає підстави на формування наступних висновків:

У наш час глобалізації всіх сфер життя, надмірного підкреслення культурних відмінностей, або навпаки, їх недооцінки, існує небезпека втрати або руйнування співіснування багатьох культур. Для підтримки постійної рівноваги між науками і культурами необхідне постійне виховання в аудиторії і поза нею інтересу і любові до естетичних цінностей як свого, так і інших народів, уміння цінувати і захоплюватися тим кращим, що досягли представники інших націй і народів; взаємопорозуміння, як застава майбутнього миру і процвітання, і безперервного регулювання процесу взаємозбагачення культур.

Список використаних джерел:

1. Безлепкін. Філософія мови в Росії. Вид-во Санкт-Петербурзького університету, 1999. - 144 с.
2. Гальськова Н.Д. Сучасна методика навчання іноземним мовам. - М., АРКТІ, 2000. - 88 с.
3. Миролубов О. Вивчення іноземних мов: засіб розвитку особистості учня// Рад. педагогіка, 1989. № 6 – С.13-18.
4. Національна програма виховання дітей та учнівської молоді в Україні // "Освіта України" № 94. - Київ, 2004.
5. Російські письменники про мову. Хрестоматія під ред. А.М. Докусова. - Л.,1954.-541 с.
6. Сисоєв П.В. Культурне самовизначення особистості в контексті діалогу культур: монографія /П.В. Сисоєв. - Тамбов: ТДУ ім. Державіна, 2001.-194 с.